

Балобанова Д.О.,
*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального права,
кандидат юридичних наук*

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ АКТІВ НА ДИНАМІКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Динамічні процеси, що відбуваються у кримінальному праві України, пов'язані в тому числі й з впливом міжнародних та європейських інтеграційних процесів. Виконуючи свої зобов'язання, пов'язані із входженням до світового та європейського співтовариств, Україна повинна приводити власне законодавство у відповідність до тих вимог, які ставляться до різних галузевих актів з метою їх уніфікації. Не залишається осторонь цього процесу й кримінальне законодавство. Під час прийняття будь-якого закону, яким вносяться зміни до Кримінального кодексу України (далі – КК), в пояснювальній записці до законопроекту зазначається, що ці закони необхідно прийняти задля приведення національного законодавства у відповідність до світових стандартів та вимог. Але, крім того, за роки існування КК України (2001 – 2015 рр.) було прийнято 8 законів, в назвах яких безпосередньо відображаються ті міжнародні акти або зобов'язання України, на приведення у відповідність з якими спрямовані саме ці зміни. До них належать:

1) Закон України №1071-V від 24.05.2007 р. «Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо боротьби з ядерним тероризмом у зв'язку з ратифікацією Міжнародної конвенції про боротьбу з актами ядерного тероризму»;

2) Закон України №1111-V від 31.05.2007 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності стосовно виконання вимог, пов'язаних із вступом України до СОТ»;

3) Закон України №221-VII від 18.04.2013 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення національного

законодавства у відповідність із стандартами Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією»;

4) Закон України №222-VII від 18.04.2013 р. «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України»;

5) Закон України №228-VII від 14.05.2013 р. «Про внесення зміни до статті 263-1 Кримінального кодексу України у зв'язку з приєднанням України до Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності»;

6) Закон України №314-VII від 23.05.2013 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб»;

7) Закон України №746-VII від 21.02.2014 р. «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції»;

8) Закон України №1261-VII від 13.05.2014 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України».

Що до деяких з цих законів та їх впливу на доктрину кримінального права ми вже висловлювали власну точку зору [Балобанова Д. О. Щодо новел кримінально-правового регулювання безпеки поведження з вогнепальною зброєю / Д. О. Балобанова // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.:

Право, 2013. – с.419-422; Балобанова Д. О. Запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб в контексті дослідження динаміки кримінального права / Д. О. Балобанова // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 9-10 жовт. 2014 р. / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2014. – с.208-212], але хотілося б зупинитися ще на двох з них: 1) законі №222-VII від 18.04.2013 р. «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» та законі №1261-VII від 13.05.2014 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері державної антикорупційної політики у зв'язку з виконанням Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України» (закон №1261 вносить зміни в положення, закріплені законом №222 – прим. авт.).

Отже, законом №222 були внесені зміни в розділ XIV Загальної частини КК, який отримав назву «Інші заходи кримінально-правового характеру» та в який був запроваджений такий «інший захід», про необхідність законодавчого визначення якого писалося протягом багатьох років, як спеціальна конфіскація. Під спеціальною конфіскацією, згідно ст. 96-1 КК, розумілося примусове безоплатне вилучення за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу. Таке визначення спеціальної конфіскації викликало певні зауваження через те, що обмежувало її застосування «випадками, передбаченими в Особливій частині цього Кодексу», в той час як ст. 96-2 КК «Випадки застосування спеціальної конфіскації» була значно ширшою [Балобанова Д. О. Впровадження інституту інших заходів кримінально-правового характеру як тенденція сучасної динаміки кримінального права / Д. О. Балобанова // Заходи кримінально-правового впливу: проблеми нормативної регламентації та ефективності застосування: мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 07.02.2014 р. / відп. ред. д-р юрид.

наук, проф., акд. С. В. Ківалов; ред. кол.: проф. В. Д. Берназ, проф. Є. Л. Стрельцов, доц. Н. А. Орловська. – О.: Вид. дім «Гельветика», 2014. – с. 66-68].

Але редакція, запропонована законом №1261, викликає ще більше здивування, оскільки вона обмежує застосування спеціальної конфіскації тільки за злочини, передбачені ст.ст. 354, 364, 364-1, 365-2, 368 – 369-2 розділу XVII Особливої частини. Тобто, ми знову повернулися до ситуації, коли в санкціях багатьох статей Особливої частини (ст.ст. 201, 203, 203-1, 203-2, 204, 209, 229 та ін.) фактично передбачена спеціальна конфіскація, але формально вона нею не є тому, що законодавець обмежив спеціальну конфіскацію кількома злочинами.

Підсумовуючи викладене, вважаємо за доцільне виключити у ст. 96-1 КК вказівки на злочини, за вчинення яких є можливою спеціальна конфіскація.

Гуртовенко О.Л.,

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри кримінального права,

кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПЕРСПЕКТИВ СПІВІСНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Маються зокрема такі характеристики сучасного суспільства, які разом із тим є і життєво важливими вихідними умовами подальшого розвитку держав: 1)потреба продовження масштабного облаштування життя людей; 2) існування великих ресурсів і глобальних складнощів людства;3) існування держав і міжнародних організацій; 4) існування національного і міжнародного права; 5) глобалізація (зокрема швидке збільшення кількості питань, які вирішуються міжнародними договорами)і меметизація (від термінів “мем”, тобто розповсюджена сутність,і “меметика”, тобто буття мемів та ідеї людини про таке буття; тут запропоновано мої визначення зазначених термінів – О.Г.).